R I I G I K O H U S

DISTSIPLINAARKOLLEEGIUM

O T S U S

Distsiplinaarasja number	3-8-11-1-06
Otsuse kuupäev	8. juuni 2006. a
Kohtukoosseis	Eesistuja riigikohtunik Harri Salmann, liikmed riigikohtunik Jüri Ilvest, riigikohtunik Lea Laarmaa, Tartu Ringkonnakohtu kohtunik Maili Lokk ja Tartu Maakohtu kohtunik Ingeri Tamm
Kohtuasi	A Halduskohtu kohtuniku X, sündinud 2. oktoobril 1970. a, kohtunikuks nimetatud 27. novembril 2001. a, distsiplinaarasi
Distsiplinaarmenetluse algataja	Õiguskantsler
Asja läbivaatamise kuupäev	26. mai 2006. a
Istungil osalenud isikud	Menetlusosalisi istungile ei ilmunud Istungit protokollis Riigikohtu sekretär Piret Lehemets

RESOLUTSIOON

Mõista A Halduskohtu kohtunik X esitatud distsiplinaarsüüdistuses õigeks.

DISTSIPLINAARSÜÜDISTUS

1. Õiguskantsler algatas 21. aprillil 2006. a distsiplinaarmenetluse A Halduskohtu kohtuniku X suhtes Kohtute seaduse § 87 lg 2 alusel seoses ametikohustuste mittekohase täitmisega, mis seisnes selles, et kohtunik ei lahendanud kinnipeetava Janek Pälli kaebust (haldusasi nr 3-05-7, endine nr 3-3/2005) mõistliku aja jooksul.

Distsiplinaarsüüdistuse kohaselt pöördus õiguskantsleri poole kinnipeetav J. Päll, kes tegi etteheiteid A Halduskohtule menetlustähtaegadest mittekinnipidamise ja ebatõhusa menetluse kohta. J. Pälli karistuse kandmine algas 28. juulil 2003. a ja lõpeb 28. juulil 2006. a. J. Pälli tühistamiskaebus vangla direktori otsuse peale tema tööle mittelubamise kohta registreeriti A Halduskohtus 3. jaanuaril 2005. a ja määrati samal kuupäeval kohtunik X menetlusse. Kohtunik X tegi 2005. a I poolaastal eelmenetluslikke toiminguid, kogudes vanglalt asja lahendamiseks vajalikke seletusi ja tõendeid. Kohtunik määras asja istungile alles 14. oktoobril 2005. a ja raske on leida põhjust, mis takistas määruse tegemist varem. Kui kohtunik naasis puhkuselt 5. augustil 2005. a, võttis istungi aja määramine aega 2 kuud ja sealt omakorda kohtuistungini 7. märtsil 2006. a 5 kuud. Kohtuotsus tehti 22. märtsil 2006. a. Ühtegi menetlustoimingut ei tehtud 2005. a aprillis, mais, augustis ja septembris. Enamikul juhtudel tehti kohtutoimingud peale kaebaja kohtu poole

pöördumist. 2005. a oli A Halduskohtus kohtuasjade keskmine menetluspäevade arv 298, kohtunik X-l 199,8 ja seejuures kinnipeetavate asjades 159,6. X poolt tehtud kohtuotsuste arv 2005. a oli oluliselt väiksem kui teistel sama kohtu kohtunikel. Sellest järeldub, et kohtuniku töökoormusega ei saa põhjendada asja lahendamist 444 päeva jooksul, sest see aeg on kaks korda rohkem kui kulub keskmiselt kinnipeetavate asjade läbivaatamisele. Kaebaja ja vangla käitumine ei põhjustanud menetluse venimist.

Distsiplinaarsüüdistuses leitakse, et " mõistlik aeg " on määratlemata õigusmõiste, mida tuleb sisustada lähtudes konkreetsest kaasusest ning see sõltub vaidluse keerukusest, kaalul olevate hüvede tähtsusest, kaebaja enda käitumisest ja kohtu käitumisest. Kindlasti tuleb arvestada ka kohtu töökoormuse suurusest tingitud objektiivseid asjaolusid - olemasolevaid ressursse, kaebuste hulka, vaidluste keerukamaks muutumist jms. Süüdistuses leitakse kogutud tõendeid analüüsides ja konkreetseid asjaolusid arvestades, et puuduvad mõjuvad põhjused, mis õigustaks asja lahendamist niivõrd pika aja jooksul. Kohtute töökoormus on vaieldamatult suur probleem, kuid töökoormusega ei saa alati põhjendada kohtumenetluse pikkust. Seetõttu saab pidada antud haldusasja läbivaatamise aega ebamõistlikult pikaks. Süüdistuse esitaja on seisukohal, et kohtunik X tegevuses on distsiplinaarsüüteo tunnused ja kohtunik on süüliselt oma ametikohustusi täitnud mittekohaselt - ei lahendanud antud kohtuasja mõistliku aja jooksul.

DISTSIPLINAARKOLLEEGIUMI ISTUNGIL UURITUD TÕENDID

2. Distsiplinaarkolleegium uuris järgmisi tõendeid:

1. Õiguskantsleri esitatud haldusasja nr 3-05-7 (endine nr 3-3/2005) materjalid ja halduskohtu esimehe selgitused. Sellest nähtuvad kaebuse esitaja pöördumised halduskohtu poole ja halduskohtu toimingud kuupäevaliselt.

2. Õiguskantsleri 9. mai 2006. a kiri distsiplinaarkolleegiumile, milles teatatakse, et õiguskantsler ei osale distsiplinaarasja arutamisel distsiplinaarkolleegiumi istungil 26. mail 2006. a.

3. A Halduskohtu esimehe 22. detsembri 2005. a vastus õiguskantsleri teabenõudele, millest selgub, et HKMS § 13 lõikes 1 sätestatud asja läbivaatamise tähtaja järgimine ei ole juba aastaid ülekoormuse tõttu reaalne ja antud asja menetlus on kulgenud kohtule tavapärase kiirusega. Menetlus peaks olema kiirem, kuid see ei sõltu ainult kohtunikust, vaid ka õigusemõistmisele eraldatavatest ressurssidest.

4. Justiitsministeeriumi 16. veebruari 2006. a vastus õiguskantsleri teabenõudele, milles on esitatud kõikide halduskohtute ja kohtunike menetluses olnud haldusasjade keskmised pikkused ning kohtunik X menetluses olnud asjade koguarv, s.h kinnipeetavate kaebused. Vastusest nähtub, et suund on haldusmenetluse pikenemisele, eriti A Halduskohtus, kuid kohtunik X kohta saab väita vastupidist. 2005. aastal oli temal keskmine menetluspäevade arv 199,8 päeva, A Halduskohtus oli see 298,0 päeva ja halduskohtutes kokku 203,8 päeva. Kinnipeetavate kaebusi lahendas X keskmiselt 2003. a 176,3 päeva jooksul, 2004. a 260,7 päeva jooksul ja 2005. a 159,6 päeva jooksul. Keskmiselt lahendab X kinnipeetavate kaebusi mõnevõrra kiiremini kui teisi tema menetluses olevaid haldusasju. Antud statistika pinnalt ei saa väita, et tegemist on pahatahtliku menetluse viivitamisega.

5. A Halduskohtu esimehe 6. märtsi 2006. a vastus õiguskantsleri teabenõudele, millest nähtub, et kohtuasjade läbivaatamise kiirus on A Halduskohtu üks põhimuredest ja esimehe soov on menetlust kiirendada. Kohtu üldkogu on võtnud vastu otsuse, et mõistliku töökoormuse tagab 10 kohtuistungit

kalendrikuus. Suurem arv istungeid peetakse missioonitundest. Sellest normist suurem töökoormus toob kaasa ületöötanud ja stressis õigusemõistja ning mõnikord ebakvaliteetse kohtulahendi. X pidas 2005. aastal 111 istungit ja arvestades maha puhkusel oldud aja, teeb see keskmiseks istungite arvuks kalendrikuus 10,4. Kohtunik on töö ja tööaja planeerimisel vaba, mistõttu siin ei ole kohtunike osas märkimisväärseid erisusi. Puhkuse ajal kuhjunud töö ei võimalda kohtunikul pärast puhkuselt naasmist keskenduda kohtuistungitele, sest esmajoones tuleb teha eelmenetluslikke toiminguid, mida on halduskohtumenetluse spetsiifikast tulenevalt väga palju. Peaaegu kõikide kohtunike menetluses on kohtuasju, kus ei ole toimunud kohtuistungit ühe aasta jooksul.

6. Kohtunik X 3. mai 2006. a seletuskiri distsiplinaarkolleegiumile. Seletuskirjas nõustub kohtunik õiguskantsleriga, et kohtumenetlus peaks olema kiirem. Samas leiab ta, et distsiplinaarmenetluse algataja ei ole arvesse võtnud seda, et tema menetluses oli 2005. a kokku 269 kohtuasja ja ühe kaebaja eelistamine teistele ei ole põhjendatud. Kinnipeetavate kaebused ei ole tunnistatud prioriteetseteks. Seoses süüdistusega, et pärast puhkuselt naasmist võttis istungi aja määramiseni jõudmine aega 2 kuud selgitab ta, et esimene puhkusejärgne kuu kulus lisaks varasemalt määratud kohtuistungite ettevalmistamisele ja läbiviimisele ka puhkuse ajal laekunud uute kaebuste ja muude juba menetluses olevates asjades saabunud materjalide läbivaatamisele ning nendes asjades kiireloomuliste toimingute tegemisele. Järgneval kuul oli ta nn valvekohtunik, mistõttu tuli lisaks põhitööle lahendada ka HKMS 4. peatükis märgitud asju ja selleks on kehtestatud väga lühikesed tähtajad. Kohtuistung määrati 7. märtsile 2006. a põhjusel, et varasemat aega ei võimaldanud etteplaneeritud ajakava, arvestades istungite mõistlikuks piirnormiks 10 istungit kuus. 2005. aastal oli probleemiks ka abistava personali nõrk töö ja kohtu esimehe valimisega seonduvad kollektiivisisesed pinged. Palju aega kulus konsultantide juhendamisele ja nende koostatud projektide ümbertegemisele. Kahel korral vahetusid istungisekretärid ja ta tegeles ka nende väljaõpetamisega töö kõrvalt. Veel mõjutasid asjade lahendamist kõnealusel perioodil: 1) puhkusel viibitud aeg: 28. detsembrist 2004. a kuni 7. jaanuarini 2005. a; 4. juulist 2005. a kuni 5. augustini 2005. a; 28. detsembrist 2005. a kuni 13. jaanuarini 2006. a; 2) osalemine kohtunike täienduskoolitusel 17. ja 18. märtsil 2005. a; 14. ja 15. aprillil 2005. a; 12. ja 13. mail 2005. a; 3) osalemine Eesti kohtunike täiskogul 11.veebruaril 2005. a; 4) osalemine A Halduskohtu üldkogul 4. veebruaril, 4. märtsil, 29. märtsil, 29. aprillil, 3. juunil, 7. oktoobril, 4. novembril ja 25. novembril 2005. a. Kohtunik leiab, et tema menetluses olnud asjad lahendati kiiremini kui kohtus keskmiselt. Ka ei tuvastanud A Halduskohtu esimees ja Riigikohtu esimees tahtlikku viivitamist J. Pälli samasisulisi kaebusi kontrollides. Kohtunik leiab, et ta on teinud tööd kohusetundlikult ja ei ole kaebuse menetlemisega tahtlikult viivitanud, mistõttu ta ei ole toime pannud distsiplinaarsüütegu.

7. Kohtunik X 22. mai 2006. a teade distsiplinaarkolleegiumile, et ta on nõus distsiplinaarasja läbivaatamisega ilma tema osavõtuta.

8. A Halduskohtu esimehe iseloomustus kohtunik X kohta, milles märgitakse, et kohtunik X on õigusemõistmisel põhjalik, kaalutlev ja läheb probleemidesse sügavuti. Käitumiselt on ta viisakas ja korrektne nii kolleegidega kui menetlusosalistega.

9. A Halduskohtu esimehe 22. mai 2006. a kirjas distsiplinaarkolleegiumile tuuakse välja kohtunike töökoormuse näitajad ja töökorraldusega seonduvad probleemid. Kohtunik X tehtud otsuste ja määruste arv on enam-vähem sama kui teistel kohtunikel. Sel perioodil oli puudu ca 5 kohtunikku, kelle töö tegid ära olemasolevad kohtunikud. Kohtunik X-l vahetusid kaks korda istungisekretärid ja konsultandid ning ta pidi tegelema nii nende väljaõppega kui ka koostatud projektide ümbertegemisega. Kohtu üldkogul on kohtunike töökoormust korduvalt arutatud. 13. detsembril 2004. a võttis üldkogu vastu otsuse, et 10 istungit kalendrikuus kohtuniku kohta on maksimum. Kusjuures 10 istungit kuus saab pidada eeldusel, et otsusega lahendatakse umbes pooled asjad, sest kuus 10 kvaliteetse kohtuotsuse tegemine on väga raske. See asjaolu, kui palju asju lahendatakse

otsusega ja kui palju määrusega, sõltub ka menetlustaktikast ja kohtuniku oskusest juhtida protsessi ning suunata menetlusosalisi kompromissile. Kohustus tagada kohtuasjade lahendamine mõistliku aja jooksul lasub eeskätt kohtuid administreerival ametkonnal, kes on antud probleemidest teadlik. Kohtu esimees leiab, et kohtunik X ei jätnud süüliselt täitmata oma ametikohustusi.

DISTSIPLINAARKOLLEEGIUMI SEISUKOHT

10. Distsiplinaarkolleegium nõustub distsiplinaarmenetluse algatajaga selles, et kinnipeetava J. Pälli kaebuse lahendamine 444 päeva (s.o umbes 1 aasta ja 3 kuu) jooksul ei ole mõistlik aeg. Kuid distsiplinaarkolleegium leiab, et nii pikk menetlusaeg on tingitud töökoormuse suurusest tulenevatest objektiivsetest asjaoludest.

11. Distsiplinaarmenetluse algataja on analüüsinud J. Pälli kaebuse lahendamist mõistliku aja kriteeriumist lähtudes ja jõudnud järeldusele, et kohtunike töökoormus on vaieldamatult suur probleem, kuid antud juhtumil ei ole töökoormuse suurus selline objektiivne asjaolu, millega saaks põhjendada kaebuse lahendamisega viivitamist.

Distsiplinaarkolleegium märgib seoses kohtunike töökoormuse suuruse ja selle seose kohta kaebuste lahendamise ajaga järgmist:

Kohtute seaduse 5. peatüki kohaselt on kohtunike omavalitsuse organiks ka konkreetse kohtu üldkogu. Sama seaduse §-de 36 ja 37 kohaselt on kohtu üldkogu pädevuses kinnitada kohtunike tööjaotusplaan ja jälgida, et asjade jaotamine tagaks kohtunike vahel kohtunike ühtlase töökoormuse kohtus, samuti anda kohtu esimehele soovitusi kohtu töökorralduslikes küsimustes jne. Sellest tulenevalt oli A Halduskohtu üldkogul pädevus kehtestada 13. detsembril 2004. a kohtuistungite arvuks ühe kohtuniku kohta 10 istungit kalendrikuus. Sellest otsusest lähtudes planeerisid kohtunikud oma istungite ajakava ja seega ka töökoormuse. Kohtunik X menetluses oli 2005. a kokku 269 kohtuasja. Ta pidas 2005. a 111 istungit ja arvestades maha tema puhkusel oldud aja, oli tema keskmiseks istungite arvuks 10,4. Seega pidas kohtunik X kinni kohtunike üldkogu poolt kehtestatud töökoormuse suuruse piirnormist.

A Halduskohtus oli 2005. a keskmine asjade menetluspäevade arv 298 päeva (s.o umbes 10 kuud), mis viitab sellele, et menetletavate asjade hulgas pidi olema ka selliseid asju, mida on menetletud üks aasta või kauem. Tallina Halduskohtu esimees kinnitab, et peaaegu kõikide kohtunike menetluses on asju, kus ei ole toimunud kohtuistungit ühe aasta jooksul.

Distsiplinaarkolleegium leiab kogutud tõendeid analüüsides, et kohtunik X on menetlenud 2005. aastal kohtuasju võrreldes teiste kohtunikega sama ajaga või natuke kiiremini. Kolleegium ei tuvastanud, et kohtunik X on antud kaebuse läbivaatamisega tahtlikult viivitanud. Kinnipeetavate kaebuste läbivaatamist ja lahendamist ei ole tunnistatud seadusega prioriteetseteks, mistõttu neid kaebusi tuleb menetleda üldises korras.

Distsiplinaarkolleegium ei pea õigeks, et võrdses olukorras olevate kohtunike hulgast tuleks kohtunik X-i kohelda ebavõrdselt üksnes seetõttu, et tema peale esitati kaebus.

12. Eeltoodud põhjustel ja juhindudes Kohtute seaduse § 97 lg-st 2 leiab distsiplinaarkolleegium, et A Halduskohtu kohtunik X ei jätnud süüliselt täitmata oma ametikohustusi, seega ta ei ole distsiplinaarsüüdistuses märgitud süütegu toime pannud ja ta tuleb esitatud süüdistuses õigeks mõista.

Jüri Ilvest Lea Laarmaa Harri Salmann

Maili Lokk Ingeri Tamm